

N:o 51.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Maj 1873, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion, åsyftande rättighet för församlingarne att använda kyrkomedel äfven till folkskolornas behof.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion (N° 75) har Herr Åke Andersson anfört, att, enligt Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 Mars 1862, kyrkan och skolan stode med hvarandra i ett visst sammanhang. Häraf framginge dock icke tydligt, huruvida församlingarne egde använda några af kyrkans medel till skolans behof, men det syntes åtminstone icke vara förbjudet, alldenstund kyrkostämman, jemlikt 2:dra § 4:de punkten i åberopade förordningen, egde att besluta om »kyrkomedels användande». Emellertid och då kyrkans medel, som utginge af församlingen, icke kunde betraktas annorledes än såsom församlingens egna hopskjutna kapital, syntes billigheten fordra att, der kyrkan hade större kapital än som erfordrades för dess uppehållande, församlingen, oberoende af domkapitlets mellankomst, må ega rätt att anslå en del af kyrkans medel till fyllande af folkskolans behof. Följden häraf skulle säkerligen på många ställen blifva den, att skolorna och undervisningsmetoden finge ett helt annat utseende, än som på åtskilliga ställen nu vore förhållandet. Och kyrkorna skulle derpå ingenting förlora, då under alla omständigheter gällande lag stode orubbad att »alla som i socknen bo skola kyrka bygga och uppehålla». Motionären föreslår derföre, »att Riksdagen, såsom ett förtydligande eller tillägg till berörda Kongl. förordning, täcktes för sin del besluta att, der kyrkomedel finnas mer än tillräckliga för kyrkans uppehållande med hvad dertill hörer, må församlingen vara tillåtet att utan domkapitlets hörande genom beslut å kyrkostämman använda större eller mindre del af kyrkotionden för skolornas behof, med skyldighet att årligen upptaga dessa medel i revisionsberättelsen.»

Då åberopade Kongl. förordningen den 21 Mars 1862 stadgar, att till kyrkostämmas behandling höra, bland annat, frågor om kyrkomedels användande, torde

detta icke böra så förstås, som skulle kyrkostämman ega makt att besluta om dessa medels användande för främmande ändamål, utan lärer väl innebära endast att stämman må besluta om sättet huru medlen skola för det med dem afsedda ändamål användas. Enligt Kongl. brefven den 23 November 1686 och den 6 April 1695 äro kyrkomedlen ställda under tillsyn af vederbörande landshöfding och konsistorium, som jemväl fått sig uppdraget att pröfva, huru vården deraf handhafves och rätta deremot förekommande fel; och genom Kongl. brefvet den 6 Juni 1797 är förklaradt, att församlingarne så mycket mindre ega rätt att efter behag och eget godtfinnande använda kyrkans medel, som desamma tillkommit icke endast genom församlingarnes enskildt gjorda sammanskott och gåfvor, utan äfven genom den vin- och byggnadssäd, som Kongl. Maj:t och Kronan skänkt och bestått. Också har hittills varit iakttaget, att, der man ansett kyrkornas tillgångar medgifva, att större eller mindre del deraf användes till förmån för undervisningsanstalterna, underdånig ansökan om tillstånd dertill blifvit hos Kongl. Maj:t gjord, hvarefter och sedan vederbörandes yttranden infordrats, Kongl. Maj:t efter omständigheterna i hvarje särskildt fall förordnat.

Såsom motionären anmärkt, åligger det i allmänhet församlingarne att bygga och underhålla kyrka och allt hvad dertill hörer; och der förhållandet är sådant, synes utan våda kunna öfverlemnas åt dem sjelfva att afgöra, huruvida någon del af kyrkans medel, vare sig kyrkotionde, som förekommer endast i de från Danmark afträdde provinserna Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län, eller andra kyrkan tillhöriga medel, må till förmån för folkskolan användas.

Utskottet får derföre, i anledning af förevarande motion, vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida ej åt församlingar, som hafva skyldighet att sjelfva bygga och underhålla kyrkan, må lemnas rätt att utan särskildt tillstånd besluta om kyrkomedlens användande för folkskolans behof, samt att Kongl. Maj:t måtte vidtaga de åtgärder, som för vinnande af berörda ändamål finnas erforderliga.

Stockholm den 16 Maj 1873.

På Utskottets vägnar :

H. G. v. Gegerfelt.

Reservationer:

af Herr Grefve *Mörner*, som icke kunnat biträda Utskottets beslut, såsom kunnande leda till en, efter reservantens förmenande, ingalunda behöflig ändring i hittillsvarande förhållanden;

af Herr Friherre *Nordenfalk*, Herr *Caspersson*, Herr *Sundell*, Herr *Widén* och Herr *Frisk*, hvilka ansågo motionen icke böra bifallas.

Herrar *von Sydow*, Friherre *Wrede*, *Holmberg* och *Hasselrot* hafva begärt få antecknadt, att de i ärendets behandling inom Utskottet icke deltagit.